

STEINKLUBBEN 50 ÅR

Av Lars O. Kvamsdal

Norges eldste geologiforening for amatører, Steinklubben, fyller 50 år i mai 2015.

Steinklubben er en forening for barn og unge med interesse for geologi. Klubben arrangerer turer til både fossillokaliteter og minerallokaliteter. Det blir alltid orientert om stedets geologi før vi starter letingen. Barna er i grunnskolealder. Foreldrene er alltid med på turene og er minst like ivrige som barna.

Steinklubbens forskjellige milepæler opp igjennom årene har vært markert i Stein. Således ble 20-årsjubileet omtalt i NAGS-nytt (forløperen til Stein) nr. 3, 1985 (Kvamsdal 1985), 25-årsjubileet i Stein nr. 2, 1990 (Kvamsdal 1990), 30-årsjubileet i Stein nr. 2, 1995 (Funke og Kvamsdal 1995) og 40-årsjubileet i Stein nr. 1, 2005 (Kvamsdal 2005).

Siden de fleste foreninger, som Steinklubben, har medlemmer som kommer og går, tar jeg sjansen på å repetere litt om Steinklubbens historie her.

Det hele begynte i 1964 – 1965 da Johannes A. Dons på Geologisk Museum i Oslo hadde begynt å legge merke til at det var en jevn tilstrømning av unge mennesker som leverte inn prøver til bestemmelse i resepsjonen på museet. Han så at her var det mennesker som hadde opparbeidet seg en del kunnskaper på området. Han bestemte seg for å gjøre noe for disse personene.

Side 2

STEINKLUBBENS mineraltur til Grua
Søndag, 23 mai 1965

Hvis du skal være med, må du sende inn nederste del av arket til STEINKLUBBEN, Geologisk Museum, Sars gate 1, Oslo 5, senest 18 mai. Har du ikke betalt medlemskontingenten før, må du gjøre det samtidig (3 kroner i frimerker).

På Grua vil du bl.a. finne blyglans, sinkblende, granater og kalkspat. *Suovelke, klorit, hornstein, se, epokitt.*

Fremmøte på Grua jernbanestasjon søndag, 23 mai, klokken 10.30. Passende tog går fra Oslo 6 klokken 9.20. Det er ingen plasser reservert for oss, og medlemmene kjøper selv billett, ca. 9 kroner hver vei (for voksne).

Ta med: Reispenger (hvis du tar toget), hammer, avispapir til å pakke mineralene inn i, papirlapper til etiketter, blyant, notisbok. Ta også med mat (spisepause ute ca klokken 12.30) og regntøy. Det lønner seg å ha på (gummi-) støvler eller tykke sko. Vi skal gå ca 2½ km, mest på vei.

Turen slutter på Grua stasjon klokken 15. Tog til Oslo går klokken 15.25, med ankomst Oslo 6 klokken 16.31.

Lederne på Grua er voksne faggeologer.

Side 3

STEINKLUBBENS fossiltur til Slemmestad
Torsdag, 27 mai 1965
(Kristi Himmelfartsdag)

Hvis du skal være med, må du sende inn nederste del av arket til STEINKLUBBEN, Geologisk Museum, Sars gate 1, Oslo 5, innen mandag 24 mai. Har du ikke betalt medlemskontingenten før, må du gjøre det samtidig (3 kroner i frimerker).

Vi skal samle kambriske trilobitter ved Slemmestad, ordoviciske graptolitter i "Graptolitt-dalen" og, hvis været er bra, ordoviciske trilobitter og blokesprut-skall på Bjerkåsholmen. Det blir 3-4 kilometer å gå.

Fremmøte på Slemmestad torg klokken 10.10. Du kan for eksempel ta buss nr 31 "Slemmestad", som går fra Kontra-skjæret ved Rådhusgata klokken 9.10. Bussbilletten koster kr 2,25 hver vei for barn under 15 år.

Ta med: Penger til buss (hvis du tar bussen), hammer og gjerne meisel, avispapir til å pakke forsteinningene inn i, papirlapper til etiketter, blyant og noe å bære steinene i. Ta også med mat og regntøy. Det lønner seg å ha på (gummi-) støvler eller tykke sko.

Hjemreise klokken 14.45. Buss går da fra Slemmestad og er i Oslo klokken 15.45.

Ledere: Geologistudent J. F. Bockelle, konservator Helen Soot Ryen.

Til skoleungdom med geologi som hobby

S T E I N K L U B B E N

Geologisk Museum inviterer skoleungdom til et møte i muséet søndag, 9 mai, klokken 12.30, for å danne en forening, STEINKLUBBEN, for dem som har stein og forsteining som hobby.

Foreningen vil arrangere møter og turer, der medlemmene kan lære mer om sin steinhobby og bli kjent med andre som har samme interesser.

På møtet 9 mai vil vi også fortelle litt om mineraler og fossiler og om to geologiturer foreningen skal ha i vår. Les om turene på side 2 og 3. For å delta må du være medlem.

Du er nå velkommen til å melde deg som medlem av STEINKLUBBEN. Fyll ut den nederste del av dette arket, klipp av og lever den sammen med kontingenten (3 kroner i 30-øres frimerker) på møtet. Du kan også sende meldingen og kontingenten til:

STEINKLUBBEN
Geologisk Museum
Sars gate 1
Oslo 5

og medlemskort vil bli sendt.

Thor A. Johnne
Salgs sjef

Johannes A. Dons   Arne W. Martinsen   Gunnar Henningsmoen
Konservator   Universitetslektor   Konservator

Steinklubbens første tur til Grua på Hadeland 23. mai 1965. Bjørn Funke med trekasse over skulderen. May-Liss Funke med rød jakke. Berit Johnne (datter av Thor Johnne) helt til høyre i bildet. Foto: Steinklubben.

I samarbeid med Thor Johnne, Arne Martinsen og Gunnar Henningsmoen ble Steinklubben startet etter en omvisning på muséet 9. mai 1965. Den første turen gikk til de klassiske lokalitetene på Grua på Hadeland 23. mai 1965. Like etter, 27. mai 1965, gikk turen til Slemmestad.

Det kan være verdt å huske på at dette var før fredningenes tid, og lokalitetene var langt rikere enn slik de framstår i dag. Tenk deg Grua, Slemmestad og Malmøya i 1965, Byrud og Krekling i 1966 eller Nakholmen og Dypingdal i 1968 og Hamrefjell og Hukodden i 1969.

Det store "fredningsraset" kom ikke før på 80-tallet (Kvamsdal 1989, 1991 og 1993).

Siden Steinklubben er den eldste geologiforeningen, var det ingen andre fore-

ninger som hadde samlet på lokalitetene, bare enkelte ivrige amatører, noen studenter og fagfolk.

Navnet Steinklubben ga seg selv. Dette var en klubb for folk som var interessert i stein. Og siden det ikke var andre klubber i landet, så det var ingen som hadde hevd på navnet. Nå ser vi at andre klubber har startet barneavdelinger i sine klubber og gitt disse avdelingene navnet Steinklubben. Det er hyggelig at også andre klubber retter sin aktivitet mot barn, men vi i Steinklubben setter pris på at navnet Steinklubben knyttes til klubben i Oslo og at andre foreninger knytter eget klubbnavn til ordet steinklubben.

Steinklubben fikk også tidlig sin egen klubbavis, Mi-Fo. Den første utgaven kom i 1966, kun ett år etter oppstarten. Bjørn

Funke satt i redaksjonen. Avisen ble sendt i posten til medlemmene. Portoen var 30 øre. Jeg kom med i redaksjonen i 1968 og har sittet som "redaktør" siden 1973. Fram til i dag har avisen kommet ut med 178 nummer. Komplette samlinger av utgivelsene skal finnes i biblioteket på de Naturhistoriske muséer på Tøyen og i Nasjonalbiblioteket i Mo i Rana.

Steinklubben har hele tiden vært innstilt på at barna skal være hovedpersonene i aktivitetene. Men på turene er ofte foreldrene like engasjerte og interesserte. Og hyggelig er det, for da blir steinklubbarangementene en familieaktivitet.

Som dere forstår av lokalitetsvalgene over, har paleontologi og mineralogi vært sidestilte interessefelt i Steinklubben i alle år. Fram til 2001 ble det arrangert en fossiltur og en mineraltur før sommerferien og det samme etter ferien. Fra og med 2002 har vi redusert aktiviteten til en tur før, og en tur etter sommerferien, men alltid slik at det er en fossiltur og en mineraltur hvert år. Reduksjonen fra 4 til 2 turer i året medførte langt bedre fremmøte på turene.

Fra Steinklubbens jubileumstur til Grua 22. mai 2005. Fra venstre Steinklubbens første formann Thor A. Johnne, Steinklubbens nåværende formann Lars O. Kvamsdal, Steinklubbens fossilspecialist Bjørn Funke og initiativtaker til Steinklubben Johannes A. Dons. Bildet er tatt på Grorud i Oslo av May-Liss Funke.

Det med å finne egnede lokaliteter til turene våre, var en av årsakene til at turprogrammet ble redusert.

Det er begrenset hvor mange steder det er mulig å ta med 50 personer til en fossil- eller minerallokalitet. Da kan Huken, Byrud og Bjønndalen være gode å ha. Dette er også en av grunnene til at vi ikke ønsker å reklamere så mye for oss selv. Ved årsskiftet 2014 / 2015 var vi 65 betalende medlemmer. Vi er ofte mellom 40 og 50 personer på turene. Da er det ikke lett å finne egnede fossillokaliteter.

I 1988 var det et innslag om Steinklubben i TV-programmet Norge Rundt. Det førte til en eksplosjon i antall medlemmer. På en tur til Bygdøy 18. september dette året møtte det opp ca. 100 personer. Vi gjør det aldri igjen.

Det er så viselig innrettet at Bjørn Funke, en av Norges mest kunnskapsrike amatører innen paleontologi, tar seg av fossilturene, mens jeg, etter mange års erfaring, vet en del om de minerallokalitetene vi besøker. Og skulle vi stå fast, har vi kontakter på Geologisk Museum som kan hjelpe oss. Det er vel ikke mange andre klubber i Norge som kan framvise en slik jevn bredde på fagområdet. Paleontologi og mineralogi får hele tiden like mye oppmerksomhet.

Alle klubbens grunnleggere er nå borte. Thor A. Johnne og Johannes A. Dons fulgte klubben i alle år. De ga alltid uttrykk for at de satte pris på at ideen de hadde hatt om å spre interessen for geologi blant barn, hadde fått leve videre gjennom Steinklubben i så mange år. Johannes A. Dons døde i 2009 (Kvamsdal 2010) og Thor Johnne døde i 2012 (Kvamsdal 2013).

Klubben har i perioden 1965 til 2005 bare hatt to formenn. Thor A. Johnne var formann fra 1965 til 1976 (11 år) mens jeg har vært formann fra 1976 og fram til i dag (39 år). Dette får oss til å reflektere litt over spørsmålet: Hva med framtiden?

Bjørn Funke og jeg er ikke lenger ungdommer, og vi har inntil nå forgjeves sett etter noen som kan overta etter oss. Det er vel dette som bokstavlig talt kalles forgubbing, men vi er ikke fossiler ennå.

Så hvis ikke annet skjer, vil STEINKLUBBEN eksistere så lenge Bjørn og jeg kan rusle rundt på steinhauger.

Men vi har hatt mange fine opplevelser og fått mange hyggelige ord fra medlemmene. Slikt varmer og motiverer oss til å fortsette ennå en stund.

Gratulerer med 50-årsdagen, STEINKLUBBEN.

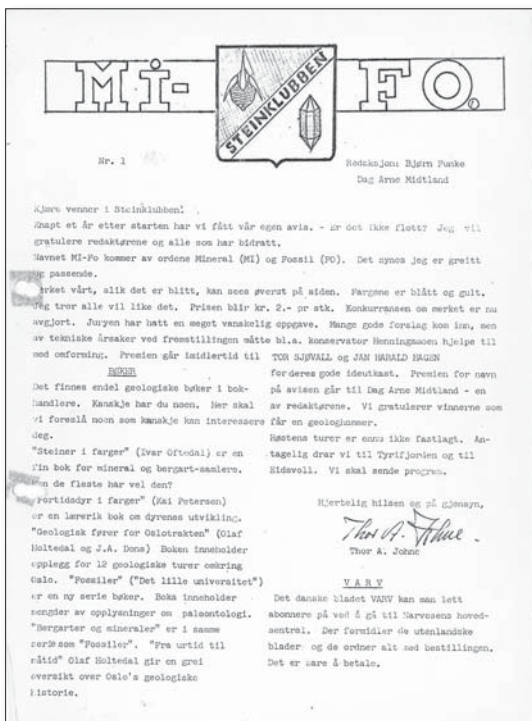
Johannes A. Dons i samtale med Steinklubbens formann Lars O. Kvamsdal på Hadeland Bergverkmuseum 22. mai 2005. Foto: May-Liss Funke.

Thor A. Johnne på Hadeland Bergverkmuseum 22. mai 2005. Foto: May-Liss Funke.

Steinklubben på Grua jernbanestasjon 22. mai 2005, 40 år etter den aller første steinklubbturen. Foto: Geir Wiik med Bjørn Funkes kamera.

Forsiden på den første og den siste utgaven av Mi-Fo, Steinklubbens klubbavis.

Litteratur:

Funke, Bjørn og Kvamsdal, Lars O., 1995. Landets eldste geologiforening. Steinklubbens i Oslo. *Stein*, årg. 22, nr. 2, s. 76- 78.

Kvamsdal, Lars O. 1981 Steinklubbens. *NAGS-nytt*, årg. 8, nr. 2, s. 14 -15.

Kvamsdal, Lars O. 1985 Steinklubbens 20 år. *NAGS-nytt*, årg. 12, nr. 3, s. 12 - 15.

Kvamsdal, Lars O., 1989. Rettelser til vernede lokaliteter i Norge. *NAGS-nytt*, årg. 16, nr. 4, s. 38.

Kvamsdal, Lars O., 1989. Vernede lokaliteter i Norge. *NAGS-nytt*, årg. 16, nr. 2, s. 42 - 46.

Kvamsdal, Lars O., 1990. Steinklubbens 25 år. *Stein*, årg. 17, nr. 2, s. 26 - 29.

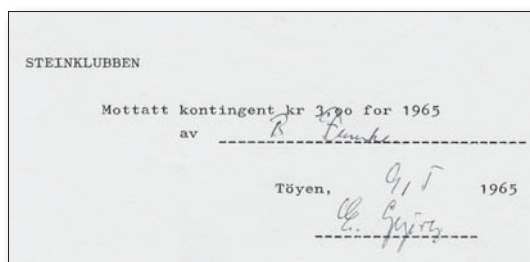
Kvamsdal, Lars O., 1991. Nye vernede lokaliteter i Norge. *Stein*, årg. 18, nr. 4, s. 15 - 16.

Kvamsdal, Lars O., 1993. Nye fredninger. *Stein*, årg. 20, nr. 1, s. 22 - 23.

Kvamsdal, Lars O., 2005. Steinklubbens 40 år. *Stein*, årg. 32, nr. 1, s. 18 - 19.

Kvamsdal, Lars O., 2010. Minneord over Johannes A. Dons. *Stein*, årg. 37, nr. 1, s. 33.

Kvamsdal, Lars O., 2013. Minneord om Thor A. Johne. *Stein*, årg. 40, nr. 1 s. 36.

Kvitting for Bjørn Funkes innmelding i 1965.